

Maroš Žilinka
generálny prokurátor Slovenskej republiky

Bratislava 14. januára 2026
1 GÚp 4/26/1000-1

Ústavný súd Slovenskej republiky
Hlavná č. 110
042 65 Košice

N á v r h
na začatie konania o súlade právnych predpisov
a na pozastavenie účinnosti napadnutého právneho predpisu
podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky

Navrhovateľ: generálny prokurátor Slovenskej republiky
Maroš Žilinka

Účastník konania,
proti ktorému návrh smeruje: Národná rada Slovenskej republiky

Vedľajší účastník konania: vláda Slovenskej republiky

Napadnutý právny predpis: § 119 ods. 6 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení zákona č. 416/2025 Z. z.

Ustanovenia Ústavy Slovenskej republiky a medzinárodných zmlúv, s ktorými je napadnutý právny predpis v rozpore: s čl. 1 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 2 a čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Podané v štyroch vyhotoveniach (1 originál a 3 kópie)

Vážený Ústavný súd Slovenskej republiky,

1. ako procesne legitimovaný navrhovateľ podľa čl. 130 ods. 1 písm. f) Ústavy Slovenskej republiky (*ďalej len „ústava“*) a § 74 písm. f) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z. z. (*ďalej len „zákon č. 314/2018 Z. z.“*)

p o d á v a m

- A) podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy **návrh na začatie konania o súlade ustanovenia § 119 ods. 6 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení zákona č. 416/2025 Z. z. čl. 1 ods. 1, čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 2 a čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,**
 - B) podľa čl. 125 ods. 2 ústavy a § 78 zákona č. 314/2018 Z. z. **návrh na pozastavenie účinnosti § 119 ods. 6 Trestného poriadku v znení účinnom od 27. decembra 2025 do právoplatného rozhodnutia vo veci samej.**
2. Podstata nesúlady § 119 ods. 6 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení zákona č. 416/2025 Z. z. (*ďalej aj „§ 119 ods. 6 Trestného poriadku“ alebo „napadnuté ustanovenie“*) s ústavou a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (*ďalej len „dohovor“*) spočíva v jeho podstatných vecných nedostatkoch, ktoré nedovoľujú prijatú právnu normu aplikovať ústavno-konformným spôsobom. Okrem toho, napadnuté ustanovenie ohrozuje spravodlivosť trestného konania, jeho plynulosť a vo svojej podstate rezignuje na pozitívny záväzok štátu objasňovať závažnú trestnú činnosť.
 3. Napadnuté ustanovenie bolo do právneho poriadku zakotvené zákonom č. 416/2025 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (*ďalej len „zákon č. 416/2025 Z. z.“*).
 4. Zákon č. 416/2025 Z. z. nadobudol účinnosť 27. decembra 2025.
 5. Na základe skúseností z aplikačnej praxe viaceré pochybnosti o dôvodnosti zakotvenia ustanovenia § 119 ods. 6 Trestného poriadku do slovenského trestného procesu vznikla Rada prokurátorov Slovenskej republiky (www.teraz.sk), ako aj mnohí prokurátori (www.teraz.sk) a krajské prokurátorky a krajskí prokurátori (www.tasr.sk), k čomu ich vedú doterajšie skúsenosti z aplikačnej praxe.
 6. Vzhľadom na to, že návrh na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy (aj) vo vzťahu k ustanoveniu § 119 ods. 6 Trestného poriadku podala 23. decembra 2025 skupina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky

a na Ústavnom súde je vedené pod sp. zn. Rvp 3420/2025, navrhujem, aby z dôvodu skutkovej a právnej súvislosti bolo konanie o tomto návrhu **spojené na spoločné konanie** s konaním vedeným pod sp. zn. Rvp 3420/2025.

ODÔVODNENIE

I.

K PRIJATIU A OBSAHU NAPADNUTEJ PRÁVNEJ NORMY

7. Dňa **21. novembra 2025** bol doručený do podateľne Národnej rady Slovenskej republiky (*ďalej len „Národná rada“*) vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a o exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (*ďalej len „návrh zákona“*). Návrhu zákona bolo pridelené číslo parlamentnej tlače 1115. Vláda navrhla prekovať tento návrh zákona v skrátanom legislatívnom konaní (parlamentná tlač 1114).
8. Predmetom návrhu zákona bola novelizácia ustanovenia § 212 ods. 1 Trestného zákona (čl. I) a ustanovenia § 43a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a o exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov.
9. Návrh zákona doručený Národnej rade neobsahoval napadnuté ustanovenia.
10. Návrh zákona bol prerokovaný **v prvom čítaní 10. decembra 2025** na 43. schôdzi Národnej rady. Národná rada uznesením č. 1276 rozhodla tak, že návrh zákona prerokuje v druhom čítaní a pridělila návrh zákona na prerokovanie Ústavnoprávnemu výboru Národnej rady, ktorý zároveň určila za výbor gestorský s lehotou na prerokovania návrhu zákona v gestorskom výbore v druhom čítaní s termínom ihneď. Dôvodom bola skutočnosť, že 9. decembra 2025 Národná rada rozhodla o prerokovaní návrhu zákona v skrátanom legislatívnom konaní.
11. Ústavnoprávny výbor Národnej rady prerokoval návrh zákona na svojej 112. schôdzi **11. decembra 2025** a prijal uznesenie č. 411. Podľa jeho obsahu návrh zákona schválil so zmenami a doplnkami uvedenými v prílohe tohto uznesenia. Návrh zákona bol doplnený o nový čl. III, súčasťou ktorého je aj napadnuté ustanovenie.

12. Návrh zákona bol prerokovaný a schválený v druhom čítaní a treťom čítaní na 43. schôdzi Národnej rady **11. decembra 2025** (uznesenie č. 1282).
13. Zákon č. 416/2025 Z. z. bol vyhlásený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky **27. decembra 2025** a týmto dňom napadnuté ustanovenie nadobudlo aj účinnosť.
14. Trestný poriadok obsahuje ustanovenie § 119 ods. 6 v tomto znení:

„§ 119

„(6) Za dôkaz získaný prostredníctvom poskytnutia nezákonného benefitu, ktorý sa nesmie v konaní použiť podľa odseku 5, sa považuje aj dôkaz získaný od osoby, ktorej bol poskytnutý benefit a ktorá v akomkoľvek trestnom konaní nevypovedala pravdivo o podstatných skutočnostiach alebo neuviedla vo svojej výpovedi všetky podstatné skutočnosti.“

II. TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ

15. Zákonom č. 416/2025 Z. z. bolo ustanovenie § 119 Trestného poriadku doplnené o nový odsek 6 upravujúci, čo sa považuje v trestnom konaní (okrem iného) za nepoužiteľný dôkaz získaný poskytnutím nezákonného benefitu. Súčasne zákonodarca prikázal súdu vysporiadať sa v odôvodnení rozsudku s dôveryhodnosťou spolupracujúcej osoby, ktorej bol poskytnutý benefit (§ 168 ods. 1 Trestného poriadku).
16. Nesúlad ustanovenia § 119 ods. 6 Trestného poriadku spočíva v jeho rozpore (i) s princípom právnej istoty a predvídateľnosti práva, (ii) s právom na spravodlivý proces a (iii) s pozitívnym záväzkom štátu objasňovať trestnú činnosť.
17. Na podporu týchto tvrdení možno poukázať na nasledujúce všeobecné premisy vyplývajúce z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (*ďalej len „Ústavný súd“*) a Európskeho súdu pre ľudské práva (*ďalej aj „ESLP“*).

II. a) Ústavné premisy

18. Princíp právneho štátu zahŕňa princíp právnej istoty, v rámci ktorého platí požiadavka používať jednoznačný a zrozumiteľný jazyk. Inými slovami, princíp právnej istoty zahŕňa rad prvkov, medzi ktoré sa radí zrozumiteľnosť právnych noriem.

19. Ústavný súd zaujal svoj právny názor k otázke princípu právneho štátu obsiahnutého v čl. 1 ústavy a formulovaniu ustanovení v zákone, keď vo veciach sp. zn. PL. ÚS 19/98 (nález z 15. októbra 1998, Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 1998, s. 174), ako aj vo veci sp. zn. PL. ÚS 17/02 (nález z 25. júna 2003, Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2003 – I. polrok, s. 49) uviedol: *„Princíp právneho štátu proklamovaný v čl. 1 ústavy je základným ústavnoprávnym princípom v Slovenskej republike. Ak právna norma obsiahnutá v ustanovení zákona nie je formulovaná jednoznačne a pre jej adresáta nie je dostatočne zrozumiteľná, pričom tento nedostatok nie je možné odstrániť ani výkladom podľa čl. 152 ods. 4 ústavy, jej obsah nie je v súlade s obsahom princípu právneho štátu vyjadreným v čl. 1 ústavy.“*
20. Od každého právneho predpisu sa teda očakáva, že bude **zrozumiteľným** nositeľom právnej normy a v zložitejších prípadoch bude zrozumiteľný prinajmenšom tým, ktorí aplikujú právne normy alebo sú oprávnení poskytovať adresátom právnu pomoc. Podstata zrozumiteľnosti právneho predpisu spočíva vo voľbe adekvátnej formy, ktorou sa má nový obsah právnej úpravy vyjadriť a uviesť do praxe. Každý právny predpis pôsobí tým, že je študovaný, vykladaný, aplikovaný v každodennej praxi, jeho prvky sa stále reprodukovujú v rozsudkoch súdov, v rozhodnutiach orgánov činných v trestnom konaní, a tým zabezpečujú naplnenie právneho predpisu ako vyjadrenie právnych vzťahov. Z uvedeného vyplýva, že každý nedostatok alebo nejednoznačnosť (nepresnosť) vo formulácii právneho predpisu má potom za následok, že sa ním prax zaťažuje. Môže vyvolať nejednotnosť výkladu, spory a zbytočné skúmanie obsahu právneho predpisu (PL. ÚS 9/2013, s. 38).
21. K požiadavkám kladeným na tvorbu práva v právnom štáte patrí aj požiadavka ochrany oprávnenej dôvery občana v právny poriadok ako nedeliteľnej súčasti právneho štátu.
22. *„Z judikatúry Ústavného súdu je tiež potrebné pripomenúť, že každý zákon by mal spĺňať požiadavky, ktoré sú vo všeobecnosti kladené na akúkoľvek zákonnú úpravu v právnom štáte a ktoré možno odvodiť z čl. 1 ods. 1 ústavy. S uplatňovaním princípu právnej istoty v právom štáte sa spája požiadavka všeobecnosti, platnosti, trvácnosti, stability, racionálnosti a spravodlivého obsahu právnych noriem; medzi ústavné princípy vlastné právnemu štátu patrí aj zákaz svojvôle v činnosti štátnych orgánov, ako aj zásada primeranosti, resp. proporcionality (m. m. PL. ÚS 1/04). Vychádzajúc z už uvedeného tak možno zhrnúť, že zákonodarca má nespochybniteľné právo formovať trestnú politiku štátu, toto jeho právo však nie je absolútne. Zákonodarca je totiž v rámci svojej normotvornej činnosti významne limitovaný, a to povinnosťou zaistiť súlad právnej úpravy s ľudskými právami, tak ako sú vymedzené v záväzných*

vnútroštátnych a medzinárodných prameňoch práva.“ (PL. ÚS 106/2011, s. 40-41).

23. „Zákonné normy musia byť proporcionálne a primerané ich účelu a dôsledkom z nich vyplývajúcich pre adresátov (PL. ÚS 17/99, PL. ÚS 44/99, PL. US 3/00)... Koncepcia materiálneho chápania právneho štátu kladie dôraz na obsahovú a hodnotovú kvalitu právnej normy, ktorá má zaistiť primeranosť prostriedkov (PL. ÚS 22/06).“ (PL. ÚS 18/2020, body 8 a 9).
24. „Súčasťou princípu legality je istý štandard ne-lakonickosti normy, resp. precíznosti. Ústavný súd uvedenú požiadavku viackrát vyjadril vo svojej judikatúre takto: „Čím intenzívnejšie zákon, resp. určité ustanovenie zákona zasahuje do oblasti základných práv alebo slobôd, tým väčšie nároky treba klásť na precíznosť jeho úpravy, resp. na úpravu jeho jednotlivých ustanovení.“ PL. ÚS 29/05 (preukazovanie pôvodu majetku).“ (PL. ÚS 15/2018, bod 54).
25. ESĽP k požiadavke zrozumiteľnosti právneho predpisu ako súčasť princípu právnej istoty uviedol:
 - z predvídateľnosti zákona vyplýva, že má byť formulovaný s dostatočnou presnosťou (Case of Sunday Times, 26. apríl 1979, séria A, č. 30),
 - zákon musí poskytovať právnu ochranu proti svojvoľným zásahom orgánov verejnej moci do práv chránených dohovorom (Rotaru v. Romania, No. 28341/95, ECHR 2000-V).
26. Čl. 2 dohovoru (právo na život) a čl. 3 dohovoru (zákaz mučenia a neľudského zaobchádzania) precizované judikatúrou ESĽP zakladajú pozitívny procesný záväzok štátu viesť účinné, nezávislé a reálne vyšetrovanie závažných trestných činov, najmä ak ide o násilné trestné činy, organizovanú kriminalitu a trestnú činnosť so zásahom do základných práv obetí (trestné činy proti životu a zdraviu, sexuálne trestné činy).
27. ESĽP dlhodobo zdôrazňuje, že tento záväzok nie je záväzkom výsledku, ale záväzkom prostriedkov, a teda štát musí disponovať takým právnym a inštitucionálnym rámcom, ktorý umožňuje skutkové okolnosti reálne objasniť a páchatelov postaviť pred spravodlivosť.
28. Napríklad, čl. 2 dohovoru vyžaduje, aby štát zaistil právo na život trestnou legislatívou, ktorá bude odrádzať od páchania činov ohrozujúcich toto právo na základe prevencie, potlačovania a sankcionovania týchto činov. Uvedené zahrňuje i povinnosť viesť účinné a efektívne vyšetrovanie, ak existujú dôvody domnievať sa, že osoba utrpela za podozrivých okolností potencionálne smrteľné zranenie. Čl. 2 dohovoru tak zahŕňa nielen prípady, kedy dôjde k úmrtiu osoby na základe násilného konania, ale i pokiaľ je dotknutá osoba objektom konania, ktoré ohrozuje jej život, avšak nakoniec prežije. Následné vyšetrovanie musí byť rýchle, efektívne a účinné a musí umožňovať stanovenie

príčiny zranení a identifikovať a potrestať vinníkov. Uvedené zahŕňa i požiadavku rýchlosti vyšetrovania, nezávislosti osôb zodpovedných za vyšetrovanie a zapojenie poškodených do vyšetrovania v miere umožňujúcej im ochranu ich legitímnych záujmov (napr. *Slimani proti Francúzsku*, č. 57671/00, rozsudok z 27. júla 2004, *Yotova proti Bulharsku*, č. 43606/04, rozsudok z 23. októbra 2012).

29. Zákonnodarca nesmie vytvárať procesné mechanizmy, ktoré systematicky oslabujú záruky spravodlivého procesu. (PL. ÚS 3/2024)

II. b) Zákonnosť a prípustnosť dôkazu

30. Namietané ustanovenie zavádza na úrovni zákona legálnu výnimku prípustnosti dôkazu získaného od spolupracujúcej osoby, ktorá v akomkoľvek trestnom konaní nevypovedala pravdivo o podstatných skutočnostiach alebo neuviedla vo svojej výpovedi všetky podstatné skutočnosti (*d'alej aj „nevypovedala pravdivo alebo úplne“*).
31. Dokazovanie je zákonom upravený postup orgánov činných v trestnom konaní a súdu, prípadne iných osôb smerujúci k vyhľadávaniu, zabezpečeniu, vykonaniu a zhodnoteniu poznatkov dôležitých pre poznanie skutkových okolností významných pre rozhodnutie o vine a treste, ako aj pre postup v konaní (§ 2 ods. 10 a 11 Trestného poriadku).
32. Dokazovanie je zvršené fázou hodnotenia dôkazov, pričom jedným z rozhodujúcich hodnotiacich kritérií je práve zákonnosť dôkazu. Ide o zložitú myšlienkovú činnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu, pričom dôkazy hodnotia jednotlivo a vo vzájomných súvislostiach (§ 2 ods. 12 Trestného poriadku). Ide o zásadu voľného hodnotenia dôkazov, ktorá vyplýva z ústavnej zásady nezávislosti súdov, čo platí aj pre procesné štádium dokazovania.
33. Dokazovanie v slovenskom trestnom procese je založené na koncepcii zákonného získania dôkazu (§ 119 ods. 3 Trestného poriadku).
34. Zákonnosťou dôkazu sa rozumie, že určitý dôkazný prostriedok je prípustný podľa zákona a bol získaný postupom orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu, ktorý je v súlade s právnymi predpismi.
35. Podľa trestnoprávnej teórie existuje päť kritérií hodnotenia zákonnosti dôkazov (*bližšie Repík, B. Procesní důsledky porušení predpisu o dokazování v trestním řízení. In: Bulletin advokacie, 1982, červen-září, s. 125 – 154; Mihók, M. Zákonnosť a použiteľnosť procesných a mimoprocených dôkazných prostriedkov v trestnom konaní. Praha: Leges, 2023, s. 18-19*), a to:
 - a) či bol dôkaz získaný z prameňa, ktorý zákon stanovuje alebo pripúšťa,

- b) či bol dôkaz získaný a vykonaný procesným subjektom k tomu zákonom oprávneným,
 - c) či bol dôkaz získaný a vykonaný v procesnom štádiu, v ktorom je ten-ktorý subjekt podľa zákona oprávnený vyhľadávať a vykonávať dôkazy v procesnom zmysle, t. j. také dôkazy, ktoré môžu byť podkladom pre rozhodnutie v trestnom stíhaní najmä pre rozhodnutie súdu,
 - d) či sa získaný a vykonaný dôkaz týka predmetu dokazovania v danom procese, t. j. či sa týka skutku, o ktorom sa vedie konanie, prípadne otázok, o ktorých je potrebné podľa zákona v súvislosti s týmto skutkom rozhodovať,
 - e) či bol dôkaz získaný a vykonaný spôsobom ustanoveným zákonom.
36. Zjednodušene povedané, zákonným dôkazom je taký dôkaz, ktorý bol získaný z prameňa, ktorý stanovuje alebo pripúšťa zákon, súčasne bol zabezpečený a vykonaný oprávnenou osobou v zodpovedajúcom štádiu trestného konania a postupom, ktorý predpokladá právny predpis.
37. Ani zákonne získaný dôkaz nemusí byť za každých okolností v trestnom konaní použitý. Podľa právnej teórie hovoríme o tzv. neprípustnosti dôkazu, t. j. v priebehu trestného konania vzniknú také okolnosti, ktoré zákonne získaný dôkaz nedovolia použiť a prihliadnuť naň pri zisťovaní skutkového stavu veci. Nezákonne získaný dôkaz je vždy neprípustný.
38. Trestný poriadok zakazuje použitie mnohých dôkazov. Napríklad získanie dôkazu nezákonným donútením alebo hrozbou donútenia (§ 119 ods. 5), získanie informácií o kontrolovanej dodávke bez príkazu (§ 111 ods. 4), získanie informácií o predstieranom prevode bez príkazu (§ 112 ods. 5), komunikáciu medzi obhajcom a obvineným pri sledovaní osôb a vecí (§ 113 ods. 3), využitie dôkazu získaného sledovaním osôb a vecí v inej trestnej veci (§ 113 ods. 9), využitie vyhlásenia obvineného v konaní o zmieri v ďalšom súdnom konaní (§ 226).
39. S neprípustnosťou určitých dôkazov ráta aj medzinárodné právo. Podľa čl. 15 Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (*bližšie vyhláška ministra zahraničných vecí č. 143/1988 Zb.*) sa výslovne zakazuje použitie dôkazu získaného mučením s výnimkou prípadov, ak sa použije ako dôkaz proti osobe obvinenej z mučenia. Rímsky štatút Medzinárodného trestného súdu (*oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 333/2002 Z. z.*) v čl. 69 ods. 7 výslovne vyhlasuje dôkazy, ktoré boli získané porušením tohto štatútu alebo medzinárodne uznávaných ľudských práv, za neprípustné, a to ak porušenie vrhá vážne pochybnosti na spoľahlivosť dôkazov alebo pripustenie dôkazu by bolo v rozpore s bezúhonnosťou konania a mohlo by ju vážne ohroziť.

40. Dohovor neupravuje prípustnosť dôkazov; táto otázka patrí do pôsobnosti vnútroštátneho práva. ESLP vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že čl. 6 ods. 1 dohovoru nestanovuje žiadne pravidlá týkajúce sa posudzovania dôkazov.
41. ESLP môže zasiahnuť do tejto oblasti len v prípade, ak vnútroštátny súd posudzuje dôkazy svojvoľne alebo zjavne neprimerane (pozri rozsudok Bochan proti Ukrajine (č. 2) [VK], č. 22251/08, bod 61). V tejto súvislosti tiež opätovne zdôraznil, že prípustnosť dôkazov je vecou vnútroštátneho práva a vnútroštátnych súdov (pozri okrem mnohých iných rozhodnutí aj Perić proti Chorvátsku, č. 34499/06, bod 17). ESLP sa zaoberá iba tým, či konanie prebiehalo spravodlivo a najmä, či práva obžalovaného neboli neprijateľne obmedzené a či mal obžalovaný naďalej možnosť účinne sa zúčastňovať na konaní (pozri napríklad Stanford proti Spojenému kráľovstvu, bod 26; a Sievert proti Nemecku, č. 29881/07, bod 62).
42. ESLP teda v konkrétnych prípadoch iba skúma, či konanie ako celok, t. j. vrátane spôsobu vykonania dôkazov, malo spravodlivý charakter v kontexte čl. 6 dohovoru. Napriek tomu možno z judikatúry ESLP vyvodiť určité obmedzenia prípustnosti dôkazov, ktoré sa odvíjajú od práva neobviňovať seba samého (nemo tenetur se ipsum accusare), zákazu policajnej provokácie či zákazu mučenia a nedôstojného a nefudského zaobchádzania (*bližšie rozsudok ESLP vo veci Cwik proti Poľsku z 5. novembra 2020*).
43. Ani vo vnútroštátnom práve jednotlivých krajín nie je režim prípustnosti dôkazov rovnaký. Kým v kontinentálnych právnych systémoch platí prakticky bez väčších obmedzení zásada voľného hodnotenia dôkazov, v systéme common law existujú pomerne podrobné pravidlá pre prípustnosť dôkazov. Podobne aj sudca Peter Straka v bode 17 svojho odlišného stanoviska vo veci Plz. ÚS 1/2024 konštatuje, že „*Nadobúdanie poznatkov nášho trestného práva k nezákonným dôkazom je aj z objektívnych dôvodov na začiatku dlhej cesty. K téme je pomerne málo judikatúry, aj keď ide o osobitný dovolací dôvod [§ 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku – rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom], či literatúry. Nemáme ešte dokonale ustálené, čo presne je nezákonný dôkaz a ako presne má súd s takýmto dôkazom zaobchádzať...*“
44. Najznámejším pravidlom pre prípustnosť dôkazu v common law systéme je vylúčenie svedectva z počutia, z druhej ruky (hearsay). Takéto pravidlo nie je samo osebe v rozpore s čl. 6 dohovoru za predpokladu, že sa uplatňuje rovnako pre obe strany procesu (*bližšie Repík, B. Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo. Praha: Nakladatelství Orac, s. r. o., 2002, s. 195*).
45. V rozpore s čl. 6 dohovoru nie je ani nemožnosť použiť dôkaz svedkom v prípade jeho imunity, zákazu výsluchu alebo v prípade využitia práva svedka odoprieť výpoveď proti príbuznému.

46. Ako vyplýva z rozhodovacej činnosti Ústavného súdu, pravidlá vylúčenia nezákonne získaných dôkazov, osobitne v trestnom konaní, vyplývajú z princípu právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy) a sú prejavom princípu viazanosti štátnych orgánov právom, teda prejavom ich ústavnej povinnosti konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (čl. 2 ods. 2 ústavy)... Účelom ústavnej požiadavky zákonnosti trestného stíhania, ktorej súčasťou sú aj už spomenuté pravidlá vylúčenia nezákonne získaných dôkazov v trestnom konaní, je ochrana pred zneužitím moci a nezákonným postupom zo strany orgánov činných v trestnom konaní, zabezpečenie systémovej integrity výkonu trestnej spravodlivosti zo strany štátu a v neposlednom rade garantovanie ochrany základných práv a slobôd osôb, ktoré by mohli byť použitím prostriedkov trestného práva dotknuté [porovnaj napr. Christopher Slobogin: *A Comparative Perspective on the Exclusionary Rule in Search and Seizure Cases (Komparatívny pohľad na pravidlo vylúčenia dôkazov získaných prehliadkou a zaistením)*, *Public Law & Legal Theory Working Paper Number 13-21*, *Vanderbilt University Law School* (http://ssrn.com/abstract_id=)] (Pl. ÚS 3/2024, body 431 a 432).

III.

INŠTITÚT SPOLUPRACUJÚCEJ OSOBY

47. S účinnosťou od 15. marca 2024 sa katalóg nepoužiteľných dôkazov v slovenskom trestnom práve významne rozšíril, a to v súvislosti s aplikáciou inštitútu spolupracujúcej osoby.
48. Podľa § 119 ods. 5 Trestného poriadku sa nesmie v konaní použiť dôkaz získaný
- prostredníctvom poskytnutia nezákonného benefitu,
 - sľubu nezákonného benefitu spolupracujúcej osobe alebo
 - benefitu, ktorý prokurátor v rozpore s týmto zákonom neoznámil súdu.

III. a) Platná právna úprava

49. Podľa § 10 ods. 23 Trestného poriadku spolupracujúcim obvineným alebo spolupracujúcim podozrivým (ďalej len "spolupracujúca osoba") je obvinený alebo podozrivý zo spáchania trestného činu, ktorý sa významnou mierou podieľa alebo má ešte podieľať na objasnení niektorého, či niektorých z trestných činov uvedených v § 205 ods. 1, § 215 ods. 3, § 218 ods. 1 alebo § 228 ods. 3, prípadne uvedených v § 39 ods. 2 písm. d) Trestného zákona alebo na zistení alebo usvedčení ich páchatel'ov.
50. Podľa § 10 ods. 24 Trestného poriadku výhodou spolupracujúcej osoby (ďalej len "benefit") je výhoda podľa § 205, § 215 ods. 3, § 218, § 228 ods. 3,

mimoriadne zníženie trestu podľa § 39 ods. 2 písm. d) Trestného zákona alebo akákoľvek iná výhoda spočívajúca v procesnom postupe, inom konaní alebo opomenutí orgánov alebo osôb konať podľa tohto zákona, ktorú poskytol, sprostredkoval, inak zabezpečil, navrhol alebo formálne alebo neformálne sľúbil spolupracujúcej osobe súd alebo orgán činný v trestnom konaní výmenou za jej účasť na objasňovaní trestných činov, zisťovaní alebo usvedčovaní ich páchatel'ov.

51. Podľa § 10 ods. 25 Trestného poriadku podozrivou osobou alebo podozrivým je osoba, ktorá nie je obvineným, je však pristihnutá pri trestnom čine, zadržaná pri páchaní trestného činu alebo bezprostredne po ňom alebo zastihnutá na úteku alebo je podľa trestného oznámenia, iného podnetu alebo zistených skutočností podozrivá z trestného činu. Podozrivým je aj spolupracujúci podozrivý podľa odseku 23.
52. Postavenie spolupracujúcej osoby v trestnom konaní je upravené v ustanovení § 33a Trestného poriadku o spolupracujúcej osobe, a to nasledovne:

„(1) Spolpracujúcej osobe v predsúdnom konaní môže poskytnúť benefit len prokurátor alebo so súhlasom prokurátora policajt. Ak hrozí nebezpečenstvo z omeškania, môže prokurátor udeliť súhlas aj dodatočne, ak ho udelí bez zbytočného odkladu od doručenia záznamu spísaného policajtom podľa odseku 2. V súdnom konaní môže poskytnúť benefit len prokurátor alebo súd.

(2) O úkonoch policajta a prokurátora podľa odseku 1 sa bez zbytočného odkladu spíše záznam, ktorý obsahuje najmä

- a) označenie orgánov činných v trestnom konaní, prípadne prokurátora v súdnom konaní, ktoré sa na úkonoch zúčastnili, meno a priezvisko, dátum narodenia a bydlisko alebo sídlo spolupracujúcej osoby,*
- b) miesto a čas úkonu,*
- c) zoznam poskytnutých, či sľúbených benefitov, podmienky na ich priznanie,*
- d) spôsob, akým sa spolupracujúca osoba podieľa alebo má podieľať na objasňovaní trestných činov, zisťovaní alebo usvedčovaní ich páchatel'ov so stručným opisom trestných činov tak, aby nemohlo dôjsť k ich zámene,*
- e) podpisy orgánov činných v trestnom konaní alebo prokurátora v súdnom konaní a spolupracujúcej osoby.*

(3) Záznam sa bez zbytočného odkladu spíše aj o zmene skutočností uvedených v odseku 2; ustanovenie odseku 2 sa použije primerane. Policajt zašle prokurátorovi záznamy, ktoré podľa odseku 2 a 3 spísal, do 48 hodín od úkonu. Na žiadosť spolupracujúcej osoby sa jej poskytne rovnopis alebo kópia záznamu.

(4) Okolnosťou potrebnou na zistenie nezaujatosti a hodnovernosti svedka (§ 132 ods. 1) je aj rozsah a obsah benefitov poskytnutých alebo sľúbených

spolupracujúcej osobe, ak vypovedá ako svedok; rovnako sa postupuje aj v prípade výsluchu obvineného.

(5) Poskytnutie alebo sľúbenie benefitov spolupracujúcej osobe, ktorých rozsah a obsah sú zaznamenané v záznamoch podľa odseku 2 a 3 alebo § 205 ods. 3 (ďalej len "záznamy o spolupráci"), nie je právne záväzná; prokurátor, policajta a spolupracujúca osoba sú však k ich plneniu povinní pristupovať v dobrej viere.

(6) Na zákonnosť a primeranosť poskytnutých alebo sľúbených benefitov a vzájomnej spolupráce prokurátora, policajta a spolupracujúcej osoby v prípravnom konaní dohliada príslušný prokurátor podľa § 210. Príslušný prokurátor podľa § 210 preskúma postup policajta a prokurátora podľa predchádzajúcej vety vždy aj na podnet

- a) obvineného, poškodeného a zúčastnenej osoby vo veci, v ktorej spolupracujúca osoba vypovedá alebo má vypovedať ako svedok alebo obvinený,*
- b) spolupracujúcej osoby vo veci, v ktorej sú jej poskytované alebo sľúbené benefity.*

(7) Spisy podľa § 69 obsahujú aj záznamy o spolupráci obvinených a svedkov v tejto, ako aj inej trestnej veci a tiež výsledky preskúmania postupu orgánov činných v trestnom konaní podľa odseku 6. Právo nazerať do výsledkov preskúmania postupu orgánov činných v trestnom konaní podľa odseku 6 nemožno stranám a ich zástupcom uvedeným v § 69 ods. 1 odmietnuť. Právo preštudovať spisy podľa § 208 ods. 1 v rozsahu týkajúcom sa záznamov o spolupráci môže prokurátor z mimoriadne závažných dôvodov obmedziť; o týchto dôvodoch vyrozumie policajta osoby uvedené v § 208 ods. 1 prvá veta spolu s upozomením na ich práva podľa tohto ustanovenia.

(8) Ak prokurátor navrhuje na hlavnom pojednávaní vypočuť svedka, ktorý je spolupracujúcou osobou v prejednávanej alebo v inej trestnej veci, musí súdu oznámiť všetky benefity, ktoré mu boli poskytnuté alebo sľúbené, a to najneskôr spolu s oznámením svedka súdu. V rozsahu súvisiacom s týmto oznámením nemožno obmedziť právo strany nazrieť do záznamov o spolupráci; tie musia byť súčasťou spisu. Obdobne sa postupuje v prípade, ak je najmenej jeden z viacerých obžalovaných spolupracujúcou osobou v tejto alebo inej trestnej veci; v takom prípade musí prokurátor oznámiť súdu všetky jemu poskytnuté alebo sľúbené benefity súčasne s podaním obžaloby na súd. Ustanovenia tohto odseku sa primerane použijú aj v prípade, ak sa má zápisnica o výpovedi spoluobžalovaného alebo svedka na hlavnom pojednávaní čítať."

III. b) Právna doktrína a súdna judikatúra

53. Podľa právnej doktríny spolupracujúca osoba (korunný svedok) je inštitút upravujúci postup orgánov činných v trestnom konaní a súdu v prípade osoby, ktorá sa podieľa na páchaní závažných trestných činov, avšak dobrovoľne sa rozhodla pre spoluprácu s orgánmi činnými v trestnom konaní a súdom.
54. Podstatou inštitútu spolupracujúcej osoby je formálna dohoda medzi páchatelom trestného činu a štátom, podľa ktorej za poskytnutie dôkazne relevantných informácií, ktorými dôjde k usvedčeniu iných spolupáchateľov a ku ľahčeniu dôkaznej pozície obžaloby, sa spolupracujúcej osobe poskytne výhoda – benefit beztrestnosti alebo iná výhoda, na ktorú by inak nemala nárok.
55. Obsahové predpoklady naplnenia inštitútu spolupracujúcej osoby sú nasledovné:
- a) objasnenie korupcie, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej alebo teroristickej skupiny alebo zločinu spáchaného organizovanou alebo zločineckou skupinou, trestného činu úkladnej vraždy alebo trestných činov terorizmu alebo zistenie páchatel'a tohto trestného činu,
 - b) významný podiel spolupracujúcej osoby na objasnení niektorého z uvedených trestných činov alebo na zistení páchatel'a,
 - c) záujem spoločnosti na objasnení týchto trestných činov a usvedčení páchatel'ov prevyšuje záujem na trestnom stíhaní spolupracujúcej osoby,
 - d) nesmie ísť o organizátora, návodcu alebo objednávateľa tohto trestného činu.
56. Význam inštitútu spolupracujúcej osoby výstižne zhrnul Ústavný súd (napr. I. ÚS 67/2025, I. ÚS 245/2024) nasledovne: *„Inštitút spolupracujúcej osoby predstavuje významný a prospešný trestno-procesný inštitút, ktorého účelom je zvyčajne prekonať dôkaznú núdzu pri závažnej trestnej činnosti, ktorej odhaľovanie a preukazovanie je spravidla spájané s osobitnými ťažkosťami. Ide o legitímny nástroj v boji najmä proti organizovaným formám trestnej činnosti, často proti sofistikovanej kriminalite (osobitne náročnej napríklad spôsobom, rozsahom alebo subjektami jej páchania), ktorej prostriedky a prejavy sa častokrát prelínajú s legálnymi aktivitami, a tak sťažujú jej odhaľovanie a dokumentovanie. Takáto trestná činnosť je často organizovaná na viacerých úrovniach, kde sa všetci páchatelia mnohokrát ani navzájom nepoznajú (napr. v záujme bezpečnosti najmä jej vedúcich predstaviteľov), je sprevádzaná používaním utajovaných spôsobov a foriem modernej komunikácie a organizovaná na rôznych miestach, častokrát nielen v rámci jedného štátu. Všetky tieto činitele, jednotlivo aj v kombinácii, potom prispievajú k tomu, že takáto trestná činnosť nie je odhalená vôbec, prípadne dostatočne včas. Zmyslom využitia inštitútu spolupracujúcej osoby je tak v rámci už uvedených skutočností záujem štátu odhaliť závažnú a inak ťažko dokázateľnú trestnú činnosť a napomôcť tak k splneniu účelu trestného konania (§ 1 Trestného poriadku). Prvýkrát je možné pojem „spolpracujúci svedok“ (resp. korunný*

svedok) vo vzťahu k trestnému konaniu dohľadať v dôvodovej správe k zákonu č. 457/2003 Z. z., ktorým sa novelizoval vtedajší Trestný poriadok (zákon č. 141/1961 Zb. účinný do 31. decembra 2005, pozn.). Tá zavedenie tohto trestno-procesného inštitútu odôvodňovala najmä častou dôkaznou núdzou pri vyšetrovaní korupcie a organizovanej trestnej činnosti a z tohto dôvodu sa preto navrhlo výslovné upraviť v Trestnom poriadku postup orgánov činných v trestnom konaní v prípade osoby, ktorá sa spolupodieľala na páchaní trestnej činnosti, avšak dobrovoľne sa rozhodla pre spoluprácu. U takej osoby následne dôvodová správa predpokladala možnosť vyvolať určité zákonné úfavy v podobe dočasného odloženia vznesenia obvinenia, prípadne prerušenie trestného stíhania (ak obvinenie bolo už vznesené) s tým, že „prokurátor sa bude môcť rozhodnúť následne na základe svedectva tejto osoby v konaní o trestnom čine, v ktorom táto osoba vystupovala ako svedok, či voči nej zastaví trestné stíhanie, alebo bude pre takúto osobu požadovať mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody“. Z už zmieneného legálneho ukotvenia využitia spolupracujúceho svedka v trestnom konaní je zrejmé, že jeho osobitosť spočíva v tom, že tento sa zvyčajne podieľa (priamo alebo nepriamo) na trestnej činnosti, ktorej objasňovanie je predmetom trestného konania. Práve z tejto skutočnosti možno následne odvodiť výhody jeho využitia pre účely dokazovania, keďže jeho znalosti o okolnostiach, za ktorých malo dôjsť k spáchaniu trestného činu, o pomeroch či osobách, s ktorými trestnú činnosť mal páchať sám, totiž vyplňajú (ako už bolo naznačené) inak často neprekonateľnú dôkaznú núdzu v trestnom konaní. Ústavný súd však nabáda k obozretnosti, pretože tieto isté dôvody predstavujú pre trestné konanie paradoxne aj riziko, ktoré na účely spravodlivého konania nemožno ignorovať. Najväčším rizikom tohto dôkazného prostriedku (a dôkazu z neho získaného) je jeho objektivita, ktorá môže byť deformovaná vlastnými motívmi osoby, ktorá v tomto procesnom postavení vypovedá. Tie reprezentujú okolnosti, ktoré vo sfére vnútorného psychického stavu skutočne (nie iba formálne navonok) vedú obvineného k spolupráci s orgánmi činnými v trestnom konaní. Najčastejšie medzi ne môže patriť napríklad snaha získať pre seba výhodu nižšieho trestu, dosiahnuť pre seba zastavenie trestného stíhania, podmienené zastavenie trestného stíhania, snaha zakryť trestnú činnosť inej osoby, zámer pomstiť sa iným osobám alebo zámer za odmenu alebo iný prospech vypovedať úmyselne lživo proti ostatným. Proces voľného hodnotenia dôkazov musí preto sprevádzať systém určitých procesných garancií, ktoré pre účely ústavného prieskumu zaručia, že trestné konanie ako celok bude spravodlivé (I. ÚS 245/2024).“

57. ESLP rešpektuje skutočnosť, že využívanie výpovedí svedkov výmenou za imunitu alebo iné výhody je dôležitým nástrojom vnútroštátnych orgánov v boji proti závažnej trestnej činnosti. Využívanie takýchto výpovedí však môže spochybniť spravodlivosť konania proti obvinenému a môže vyvolať citlivé otázky, keďže takéto výpovede sú svojou povahou náchylné na manipuláciu a môžu byť urobené výlučne s cieľom získať výhody ponúkané výmenou alebo

z osobnej pomsty (pozri Xenofontos a ďalší, č. 8725/16, 74339/16 a 74359/16, body 76-78, 25. október 2022).

58. Aplikáciu inštitútu spolupracujúceho obvineného slovenskými orgánmi posudzoval ESLP vo veciach Branislav Adamčo proti Slovenskej republike (č. 45084/14, rozsudok z 12. novembra 2019) a Erik Adamčo proti Slovenskej republike (č. 19990/20, rozsudok z 1. júna 2023).
59. Ani v týchto rozhodnutiach ESLP nespochybnil legitímnosť tohto dôkazného prostriedku ako takého, avšak upozornil, že „sebeprospešné motívy týchto osôb nemôžu byť považované za vylúčené bez podrobného a individualizovaného posúdenia.“ ESLP vytkol slovenským súdom najmä to, že nevenovali individuálnu pozornosť povahe a rozsahu výhod, ktoré spolupracujúci spolupáchatelia získali, neanalyzovali, do akej miery tieto výhody mohli ovplyvniť ich motiváciu vypovedať a neposkytli presvedčivé odôvodnenie, prečo napriek týmto okolnostiam považovali výpovede za dôveryhodné.

IV.

VYKONATEĽNOSŤ/NEVYKONATEĽNOSŤ USTANOVENIA § 119 ods. 6 TRESTNÉHO PORIADKU

60. Tak ako bolo uvedené v časti III, podľa napadnutého ustanovenia za dôkaz získaný prostredníctvom poskytnutia nezákonného benefitu, ktorý sa nesmie v konaní použiť podľa odseku 5, sa považuje aj dôkaz získaný od osoby, ktorej bol poskytnutý benefit a ktorá v akomkoľvek trestnom konaní nevypovedala pravdivo o podstatných skutočnostiach alebo neuviedla vo svojej výpovedi všetky podstatné skutočnosti.
61. Od 15. marca 2024 platí, že k nezákonným dôkazom podľa § 119 ods. 5 Trestného poriadku patrí aj
- a) **dôkaz získaný prostredníctvom nezákonného benefitu,**
 - b) dôkaz získaný prostredníctvom sľubu nezákonného benefitu,
 - c) dôkaz získaný benefitom, ktorý prokurátor v rozpore s Trestným poriadkom neoznámil súdu.
62. Podľa dôvodovej správy k zákonu č. 40/2024 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (týmto zákonom je novelizovaný aj Trestný poriadok), sa v novom znení odseku 5 ustanovenia § 119 Trestného poriadku reflektuje novo navrhovaná úprava "kajúcnických" benefitov, keď nedodržanie pravidiel môže viesť k nezákonnosti príslušného dôkazu, ktorý bol získaný v príčinnej súvislosti s porušením pravidiel poskytovania alebo sľubovania benefitov.

63. Za nezákonný benefit, t. j. v rozpore so zákonom, by mohol byť, napríklad, považovaný benefit, ak
- a) bol poskytnutý osobe za taký trestný čin, ktorý nie je vymedzený v § 10 ods. 23 Trestného poriadku,
 - b) ho nemožno subsumovať pod § 10 ods. 24 Trestného poriadku, alebo
 - c) bol poskytnutý porušením iných pravidiel poskytovania alebo sľubovania benefitov.
64. Napadnuté ustanovenie rozširuje okruh nepoužiteľných dôkazov získaných prostredníctvom poskytnutia nezákonného benefitu.
65. Na to, aby sa dôkaz stal nezákonným podľa § 119 ods. 6 Trestného poriadku, zákonodarca vyžaduje splnenie dvoch podmienok:
- a) poskytnutie benefitu spolupracujúcej osobe,
 - b) a nepravdivosť alebo neúplnosť jej výpovede v akomkoľvek trestnom konaní.
66. V aplikačnej praxi to znamená, že orgány činné v trestnom konaní a sudy musia primárne overiť, či osobe, ktorá vypovedá v predsúdnom alebo súdnom konaní, bol poskytnutý benefit. Podklad môže tvoriť odpis registra trestov [§ 39 ods. 2 písm. d) Trestného zákona], záznam policajta alebo prokurátora o poskytnutí benefitu (§ 33a ods. 2 Trestného poriadku), uznesenie o dočasnom odložení vznesenia obvinenia podľa § 205 Trestného poriadku, uznesenie o zastavení trestného stíhania podľa § 215 ods. 3 Trestného poriadku, uznesenie o podmiennečnom zastavení trestného stíhania podľa § 218 Trestného poriadku a uznesenie o prerušení trestného stíhania podľa § 228 ods. 3 Trestného poriadku. Súčasne treba zdôrazniť, že spolupracujúcej osobe môže byť poskytnutá akákoľvek iná výhoda v procesnom postupe (napr. prepustenie z väzby, nezaistenie nehnuteľností, nezaistenie peňažných prostriedkov), čo by malo byť obsahom záznamu policajta alebo prokurátora.
67. Benefit sa spolupracujúcej osobe spravidla poskytuje v inom konaní, ako v tom, v ktorom bude osoba vypovedať, a to v dôsledku vylúčenia veci/vecí na samostatné konanie. Orgány činné v trestnom konaní a sudy tak musia disponovať informáciou o prípadnom poskytnutí benefitu osobe v inej trestnej veci, ktorá vypovedá v predsúdnom konaní alebo v súdnom konaní ako korunný svedok. Orgány činné v trestnom konaní nevedú centrálnu evidenciu osôb, ktorým bol poskytnutý benefit.
68. „Bezbrehý“ aplikačný výklad predstavuje druhá zákonná podmienka, ktorá robí dôkaz poskytnutý spolupracujúcou osobou nezákonným. Ide o nepravdivosť alebo neúplnosť jej výpovede v akomkoľvek trestnom konaní.

69. Vynárajú sa tu otázky o tom,
- a) čo má tvoriť podklad pre konštatovanie nepravdivosti alebo neúplnosti výpovede spolupracujúcej osoby o podstatných skutočnostiach,
 - b) v akom postavení spolupracujúca osoba mala klamať alebo vypovedať neúplne,
 - c) v akom čase poskytla spolupracujúca osoba nepravdivú alebo neúplnú výpoveď.

Ad a)

70. Podľa dikcie zákonodarcu postačuje preukázanie, ak spolupracujúca osoba v akomkoľvek trestnom konaní vypovedala nepravdivo alebo neúplne o podstatných skutočnostiach. Nešpecifikuje, v akom štádiu trestného konania a mlčí aj o tom, kým a akým spôsobom bude táto skutočnosť verifikovaná. Inak povedané, ktorý orgán (konajúci v ktorej trestnej veci) vysloví záväzný záver o nepravdivosti alebo neúplnosti výpovede v inej trestnej veci, zvlášť v situácii, ak trestné konania nie sú skončené.
71. Ako vyplýva z odbornej diskusie (*Šamko, P. K novému ustanoveniu o kajúcnikoch, čo by mohol urobiť prezident a akú právnu úpravu kajúcnikov zvoliť, prístupné na www.pravnelisty.sk*), súdna moc prezentuje dve základné línie. Buď sa pri hodnotení pravdivosti a úplnosti výpovede oprie konajúci súd o právoplatné rozhodnutie vydané v predsúdnom konaní alebo v súdnom konaní, v ktorom je konštatovaná nepravdivosť alebo neúplnosť výpovede, alebo sám výpoveď spolupracujúcej osoby poskytnutej v inom trestnom konaní vyhodnotí formou predbežnej otázky.
72. Ani jedno z predložených riešení nemožno považovať za súladné s princípmi právneho štátu, s právom na spravodlivý proces a pozitívnym záväzkom štátu objasňovať trestnú činnosť.
73. Za predpokladu, že súd sa prikloní k tomu, že pre vyslovenie neprípustnosti dôkazu získaného prostredníctvom nezákonného benefitu podľa § 119 ods. 6 Trestného poriadku je nutné právoplatné rozhodnutie v inej trestnej veci, môže to ohroziť rýchlosť a plynulosť trestného konania. Dôvodom je skutočnosť, že konania, v ktorých spolupracujúca osoba vypovedala alebo bude vypovedať, často prebiehajú paralelne. Do úvahy prichádza aj vyčkávací taktika súdov spojená s tým, kedy a ktorý súd preruší trestné konanie a vyčká na právoplatné rozhodnutie iného súdu.
74. Ak sa súd v snahe ukončiť ním vedené trestné konanie rozhodne sám predbežne vyhodnotiť z hľadiska pravdivosti a úplnosti výpovede spolupracujúcej osoby poskytnutej v inej trestnej veci, znamená to subjektívne vyhodnotenie tejto výpovede v inej trestnej veci. Bol by súd, ktorý o nej koná, ale ešte nerozhodol, viazaný právnym záverom iného súdu? Nehovoriac ani

o viazanosti právneho názoru jedného súdu v inom trestnom konaní odvolacím súdom alebo dovolacím súdom. To vytvára reťazenie nejasností pri posudzovaní zákonnosti dôkazu.

Ad b)

75. Zákonodarca nelimitoval ani to, v akom postavení musí spolupracujúca osoba poskytnúť nepravdivú alebo neúplnú výpoveď. Aj táto (plánovaná) medzera je predmetom názorovej nejednotnosti odbornej verejnosti.
76. Ak by v aplikačnej praxi prevážil právny názor časti právnickej obce, že nie je podstatný status spolupracujúcej osoby (postavenie podozrivého, obvineného alebo postavenie svedka), v ktorom vypovedala nepravdivo alebo neúplne, mohlo by to viesť k porušeniu jej práva na obhajobu. A to za predpokladu, ak nezákonnosť dôkazu poskytnutého prostredníctvom benefitu bola odvodená od klamlivej alebo nepravdivej výpovede spolupracujúcej osoby v pozícii podozrivého alebo obvineného.
77. Iná časť súdov môže pod napadnuté ustanovenie zahrnúť výlučne len výpoveď spolupracujúcej osoby v procesnom postavení svedka. Zásada voľného hodnotenia dôkazov výpovede spolupracujúcej osoby v postavení podozrivého alebo obvineného je tak vylúčená.

Ad c)

78. Vzhľadom na to, že zákonodarca nenormuje ani časový aspekt, v ktorom mala spolupracujúca osoba v akomkoľvek trestnom konaní vypovedať nepravdivo alebo neúplne, aj tu odborná verejnosť tápe. Znenie napadnutého ustanovenia ju zvädza k tomu, že spolupracujúca osoba mohla vypovedať nepravdivo alebo neúplne (v postavení obvineného alebo svedka) ešte predtým, ako jej bol poskytnutý benefit (napr. v rámci konania o dopravnej nehode alebo zanedbania povinnej výživy).
79. K tomuto záveru však orgány činné v trestnom konaní alebo súd musí disponovať prehľadom konaní, v ktorých spolupracujúca osoba vypovedala v postavení podozrivého, obvineného alebo svedka a vyhodnotiť jej výpoveď z hľadiska pravdivosti a úplnosti, ak tak už neurobil príslušný súd v pôvodnom konaní. Takýto „register“ výpovedí však neexistuje.
80. Súčasne je namieste rozdielny výklad v tom, či postačí za vyhlásenie nezákonného dôkazu poskytnutie nepravdivej alebo neúplnej výpovede spolupracujúcej osoby jej výpoveď už v prípravnom konaní alebo až v konaní pred súdom (pri zmene výpovede).
81. Nakoniec, ak bola výpoveď spolupracujúcej osoby vyhodnotená ako nezákonný dôkaz, dôsledkom môže byť v budúcnosti jej vylúčenie z poskytnutia svedectva, a to bez ohľadu na jeho pravdivosť. Inak povedané, právnym dôsledkom

nepравdivej alebo neúplnej výpovede o podstatných skutočnostiach v inej trestnej veci má byť vyvodenie trestnej zodpovednosti za marenie spravodlivosti (§ 344), krivé obvinenie (§ 345) alebo krivú výpoveď a krivú prisahu (§ 346), a nie vytvorenie „univerzálne nepoužiteľného svedka“ .

82. Napadnuté ustanovenie neobstojí z hľadiska princípu legality, pretože prináša do trestného procesu viac otázok, než unesú ústavné kritériá na Trestný poriadok.

V.

KOLÍZIA USTANOVENIA § 119 ods. 6 S ÚSTAVOU A DOHOVOROM

83. Napadnuté ustanovenie trpí nedostatkom a nejednoznačnosťou vo formulácii, čo má za následok, že sa ním významne zaťažuje rozhodovacia činnosť orgánov činných v trestnom konaní a súde. Už teraz vyvoláva nejednotnosť pri jeho interpretácii a spory v odbornej verejnosti. Napríklad sudkyňa Špecializovaného trestného súdu uznesením č. k. 13T/1/2023 z 5. januára 2026 podľa § 283 ods. 5 Trestného poriadku prerušila trestné stíhanie obžalovaného, nakoľko sa domnieva, že napadnuté ustanovenie nie je v súlade s ústavou a medzinárodnou zmluvou s tým, že mieni podať návrh na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy.
84. Identifikácia právnej normy (§ 119 ods. 6 Trestného poriadku) je výrazne ohrozená, porušuje sa zásada rovnosti pred zákonom, ako aj zásada predvídateľnosti rozhodnutia a právnej istoty.
85. Napadnuté ustanovenie triešti voľné hodnotenie toho istého dôkazu medzi viaceré orgány činné v trestnom konaní a súd v neskončených trestných veciach alebo pripúšťa opakované hodnotenie toho istého dôkazu vykonaného v už skončenej trestnej veci.
86. Výsluch je len jedným z dôkazov, ktoré orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia. Trestné konanie má stupňovitú výstavbu a vrcholí konaním pred súdom, kedy súd rozhoduje o vine a treste. Preto tak posúdenie toho, či bude v danej veci predmetný výsluch vykoná zákonným spôsobom či nie – a či je teda v trestnom konaní použiteľný – prislúcha výlučne orgánom činným v trestnom konaní a súdom, ktoré hodnotia „*dôkazy podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností jednotlivito a v ich súhrne*“ (§ 2 ods. 12 Trestného poriadku). Z toho vyplýva, že v konečnej fáze je to súd, ktorý má právo a povinnosť vyhodnotiť všetky vykonané dôkazy, na základne čoho robí úsudok v otázke viny.
87. V tomto kontexte nemožno opomenúť, že posudzovanie predbežných otázok (§ 7 Trestného poriadku) sa riadi pravidlom, že orgány činné v trestnom konaní

a súd ich posudzujú samostatne, pričom predbežnou otázkou sa rozumie taká otázka, ktorá sama osebe nie je predmetom trestného stíhania, avšak jej riešenie je predpokladom rozhodnutia o vlastnom predmete konania. Ak však o nejakej otázke došlo k právoplatnému rozhodnutiu príslušného orgánu, sú takéto rozhodnutia pre orgány činné v trestnom konaní záväzné, pokiaľ nejde o posúdenie viny obvineného. V aplikačnej praxi to znamená, že podľa novej právnej úpravy by rozhodnutie iného súdu sa stalo záväzným podkladom pre rozhodnutie o vine (spravidla ide o jediného korunného svedka v závažnej trestnej činnosti), a to nie ani svojím výrokom, ale svojím odôvodnením o pravdivosti/nepravdivosti a hodnote dôkazu (významné/nevýznamné) alebo či došlo/nedošlo k ich zamlčaniu.

88. Reálne hrozí vznik prieťahov v trestnom konaní, pretože ak by mal byť vyhlásený za nezákonný dôkaz výsluch spolupracujúcej osoby, u ktorej sa predpokladá výsluch vo viacerých vylúčených a samostatných konaniach, mohlo by ísť o povinnosť na prerušenie trestného konania a vyčkávanie súdov do právoplatného rozhodnutia niektorého z konaní.
89. Inými slovami, ustanovenie § 119 ods. 6 Trestného poriadku zasahuje do hodnotenia použiteľnosti a dôkaznej sily výpovedí spolupracujúcich obvinených. Robí tak normatívnym spôsobom, teda bez viazania na individuálne posúdenie konkrétneho prípadu, pričom nezakotvuje výslovné procesné povinnosti súdu, ktoré by reflektovali judikatúru ESLP (Branislav Adamčo proti Slovenskej republike a Erik Adamčo proti Slovenskej republike) a vytvára riziko, že ústavná ochrana spravodlivého procesu sa presúva z roviny zákona výlučne do aplikačnej praxe.
90. Vyššie uvedené rozsudky ESLP poukázali na problém nie v samotnej existencii inštitútu spolupracujúceho obvineného, ale v tom, že vnútroštátne súdy neposkytli individuálne, presvedčivé a konkrétne odôvodnenie dôveryhodnosti ich výpovedí, najmä vzhľadom na poskytnuté výhody.
91. Napadnuté ustanovenie však nerieši jadro problému identifikovaného ESLP, nezavádza povinnosť individuálne hodnotiť motiváciu, výhody a mieru rizika účelovosti, ale reaguje paušálnym normatívnym zásahom, ktorý nie je viazaný na kvalitu súdneho odôvodnenia. ESLP vo vyššie uvedených rozsudkoch výslovne zdôraznil, že posúdenie výpovedí spolupracujúcich osôb musí byť individuálne, kontextuálne a založené na konkrétnych okolnostiach prípadu.
92. Naopak, napadnuté ustanovenie zavádza pravidlo prípustnosti dôkazu bez nadväznosti na individuálny skutkový stav, čím oslabuje ústavnú povinnosť súdu vykonať plnohodnotný test spravodlivosti konania ako celku. Tým, že zákon neukladá súdu výslovnú povinnosť analyzovať výhody a motiváciu spolupracujúceho obvineného, umožňuje súdom obmedziť sa na **formálne** konštatovanie prípustnosti dôkazu, dochádza k rozpadu ústavného štandardu

presvedčivého odôvodnenia. Napadnuté ustanovenie vytvára stav, v ktorom rovnaký typ dôkazu môže byť v rôznych veciach posudzovaný diametrálne odlišne, bez jasných zákonných kritérií a presvedčivého odôvodnenia.

93. Vyššie uvedené rozsudky ESĽP proti Slovenskej republike sú v tomto smere mimoriadne dôležité, pretože nekonštatujú, že využívanie spolupracujúcich obvinených je v rozpore s dohovorom, ale že ich použitie bez primeraných záruk porušuje čl. 6. Tým ESĽP implicitne potvrdzuje, že inštitút spolupracujúcich obvinených je legitímnym nástrojom naplňania pozitívnych záväzkov štátu, pokiaľ je ústavne regulovaný.
94. Napadnuté ustanovenie však neposilňuje procesné záruky, ale normatívne oslabuje použiteľnosť výpovedí spolupracujúcich obvinených bez toho, aby vytvorilo alternatívne mechanizmy na efektívne vyšetrovanie. Štát sa takto sám zbavuje jedného z mála účinných nástrojov vyšetrovania latentnej, organizovanej a násilnej trestnej činnosti.
95. Takýto postup je problematický z hľadiska čl. 2 a čl. 3 dohovoru, pretože pri organizovanej kriminalite sú výpovede spolupáchateľov často jediným priamym dôkazom a ich paušálne oslabenie zvyšuje riziko beztrestnosti. Tým napadnuté ustanovenie vytvára asymetriu, v ktorej práva obvineného sú chránené paušálnym normatívnym pravidlom, zatiaľ čo práva obetí a verejný záujem na účinnom vyšetrovaní zostávajú bez adekvátnej kompenzácie. Ústavný súd pritom vo svojej judikatúre (PL. ÚS 3/2024) zdôrazňuje, že základné práva nemožno chrániť izolovane, ale v kontexte celého ústavného poriadku a jeho hodnôt.
96. Taktiež právo Európskej únie vychádza z princípu, že členské štáty sú povinné zabezpečiť účinné, primerané a odrádzajúce vyšetrovanie a postih závažnej trestnej činnosti, najmä v oblastiach ako organizovaná kriminalita, korupcia, pranie špinavých peňazí a trestné činy poškodzujúce finančné záujmy Európskej únie. Tento princíp sa objavuje naprieč viacerými smernicami, hoci explicitne neupravujú spolupracujúcich svedkov.
97. Určitú relevanciu v tomto ohľade môžu mať:
- smernica (EÚ) 2017/1371 (PIF smernica) - ochrana finančných záujmov EÚ, ktorá vyžaduje, aby členské štáty mali účinné vyšetrovacie a sankčné mechanizmy a implicitne predpokladá využívanie kooperujúcich páchatateľov, keďže ide o sofistikovanú ekonomickú kriminalitu;
 - smernica (EÚ) 2016/343 – posilnenie prezumpcie nevinoty, ktorá nezakazuje využívanie spolupracujúcich svedkov, ale vyžaduje vyváženú právu obvineného a efektívny trestný konanie. Napadnutá právna úprava ide nad rámec požiadaviek tejto smernice, a to smerom k oslabeniu efektivity;

- smernica 2012/29/EÚ o právach obetí, ktorá zakladá právo obetí na to, aby ich trestná vec bola riadne vyšetrená a aby štát vytvoril podmienky na identifikáciu a postih páchatel'ov.
98. Napadnutá právna úprava nevyvažuje tieto hodnoty, ale jednostranne oslabuje schopnosť štátu plniť pozitívne záväzky podľa čl. 2 a čl. 3 dohovoru, čím sa dostáva do napätia nielen s dohovorem, ale aj s európskym právnym priestorom trestnej justície.
99. Ustanovenie § 119 ods. 6 Trestného poriadku je obsahovo tak nezrozumiteľné, že neumožňuje ústavno-konformný výklad.
- 100. S poukazom na všetky vyššie uvedené argumenty považujem ustanovenie § 119 ods. 6 Trestného poriadku za rozporné s čl. 1 ods. 1 ústavy (nezrozumiteľnosť právnej úpravy, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov), s čl. 46 ods. 1 ústavy (ide o vytvorenie takého procesného mechanizmu, ktorý systematicky oslabuje záruky spravodlivého procesu) a s čl. 2 a čl. 3 dohovoru (obmedzenie pozitívneho záväzku štátu objasňovať trestnú činnosť s následkom zásahu do práv poškodených).**

VI.

NÁVRH

NA POZASTAVENIE ÚČINNOSTI NAPADNUTÉHO USTANOVENIA

101. Som si vedomý, že Ústavný súd zdôrazňuje, že k uplatneniu svojej právomoci podľa čl. 125 ods. 2 ústavy pristupuje len celkom výnimočne, t. j. keď sú spôsob ohrozenia navrhovateľom označených základných práv a slobôd, resp. hrozba hospodárskej škody alebo iného nenapraviteľného následku v návrhu dostatočne konkretizované, pričom z okolností daného prípadu zjavne vyplýva, že ide o tvrdenie navrhovateľa, ktoré možno považovať za zjavne dôvodné.
102. Napadnuté ustanovenie významným spôsobom ohrozuje právo na spravodlivý proces a vytvára zákonnú prekážku pre objasnenie najzávažnejšej trestnej činnosti. A nielen to, môže aj zmariť právoplatne skončené trestné konania.
103. Pri novelizáciách procesných ustanovení vo všeobecnosti platí, že vzhľadom na okamžitú uplatniteľnosť procesných ustanovení už aj v prebiehajúcich konaniach sa novelou zavádzané nové procesné ustanovenia na prebiehajúce konania **neuplatnia** len v prípade, ak to zákonodarca výslovne uvedie v príslušných prechodných ustanoveniach. **A teda v prípade, ak pri novelizáciách procesných ustanovení prechodné ustanovenia absentujú, automaticky platí, že nová procesná úprava sa uplatní aj v prípade prebiehajúcich konaní** (PL. ÚS 8/2013).

104. Nakoľko v prípade ustanovenia § 119 ods. 6 Trestného poriadku absentujú prechodné ustanovenia, napadnuté ustanovenie sa uplatní na všetky, t. j. aj na aktuálne prebiehajúce konania.
105. Napadnuté ustanovenie je nutné aplikovať už od začiatku prípravného konania až po konanie o mimoriadnych opravných prostriedkoch. V prípravnom konaní napadnuté ustanovenie má vplyv na vznesenie obvinenia konkrétnej osobe, na rozhodnutie o sťažnosti proti uzneseniu o vznesení obvinenia, na rozhodnutie generálneho prokurátora Slovenskej republiky (*ďalej aj „generálny prokurátor“*) o návrhu oprávnenej osoby na zrušenie právoplatného rozhodnutia vydaného v prípravnom konaní či na samotný spôsob ukončenia prípravného konania vrátane možnosti prokurátora podať obžalobu.
106. Prokurátor konajúci o sťažnosti obvineného proti uzneseniu o vznesení obvinenia, rovnako aj generálny prokurátor v konaní podľa § 363 až 367 Trestného poriadku sú povinní preveriť, či spolupracujúca osoba, ktorá poskytla dôkaz prostredníctvom benefitu, nevypovedala v minulosti nepravdivo alebo neúplne. Predstavuje to požiadavku zabezpečiť všetky relevantné vyšetrovacie alebo súdne spisy, preskúmať ich a vyhodnotiť pravdivosť alebo úplnosť výpovede spolupracujúcej osoby. V praxi je takmer nemožné, aby orgány prokuratúry bez prieskumov identifikovali trestné konania a získali požadované spisy, obzvlášť súdne spisy v neukončených súdnych konaniach, bez prieskumov. Inak nemôžu naplniť dikciu napadnutého ustanovenia.
107. Rovnaká procesná situácia nastáva aj v súdnom konaní.
108. Nenapraviteľný následok aplikácie § 119 ods. 6 Trestného poriadku by nastal v prípade, ak orgán činný v trestnom konaní alebo súd vyhodnotí dôkaz získaný prostredníctvom nezákonného benefitu v intenciách napadnutého ustanovenia ako nezákonný, čo sa prejaví v jeho rozhodnutí v prospech obvineného/obžalovaného. V dôsledku toho nebude možné v prípade vyhlásenia napadnutého ustanovenia ako nesúladného s ústavou, resp. dohovorom jeho rozhodnutie žiadnym právnym prostriedkom zvrátiť. Bránila by tomu zásada reformation in peius.

VII.

NÁVRH NA ROZHODNUTIE ÚSTAVNÉHO SÚDU (PETIT)

109. Na základe vyššie uvedených dôvodov navrhujem, aby ústavný súd
- a) návrh podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. predbežne prerokoval a podľa § 56 ods. 5 a § 78 zákona č. 314/2018 Z. z. vydal nasledovné

u z n e s e n i e:

- „1. Návrh generálneho prokurátora Slovenskej republiky prijíma na ďalšie konanie.
 2. Pozastavuje účinnosť § 119 ods. 6 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení zákona č. 416/2025 Z. z.“,
- b) vyhovel návrhu vo veci samej a vydal nasledovný

n á l e z:

„Ustanovenie § 119 ods. 6 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení zákona č. 416/2025 Z. z. nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 2 a čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

S úctou

maroš žilinka

Dr. h. c. JUDr. Maroš Žilinka, PhD.
generálny prokurátor Slovenskej republiky